

Sevärdheter i Ekopark Karhuvaara och dess närhet

1 Stenbänken på berget Rova Heikkamavaara i ekoparkens nordöstra del är ett minne från ekoparksinvingningen. Här kan du blicka ut över en mycket vacker och vidsträckt vy över ekoparkens karaktäristiska landskap: en stor myr, bergen Karhuvaara och Mettä, och gamla skogar. På försommaren kan du sitta på stenbänken och njuta av och lyssna till det enormt rika fågelliv som ljuder från våtmarkerna nedanför. Det är en fantastisk upplevelse.

2 Heikkamavuoma. Denna stora myr är en av många där det bedrevs myrslätter förr. Med lie slog man till exempel fräken, vass och vattenklöver som torkades och togs tillvara som vinterfoder till djuren. Några av myrarna intill ekoparken slås än idag men mest för naturvårdsändamål och gamla slätterlador står där som fina kulturminnen.

3 Mettä. Skogen på och runt berget Mettä i ekoparkens nordligaste del ligger relativt lättåtkomlig. Här kan du se granar som är närmare 300 år och gamla grova tallar, så kallade tallöverståndare, som har överlevt skogens bränder. På tallstammarna syns brandljud, som är spår från elden, men även barktäkter i form av barklösa områden. Barktäkterna berättar om svunna tider då innerbarken skars bort och användes bland annat i brödbaket.

4 Karhuvaara. Skogarna vid berget Karhuvaara är ett trevligt besöksmål. Låt dig uppleva den magiska gamla naturskogen och allt som hör den till.

5 Vid **Latnivaara** finns gammal granskog som närmare bergstoppen övergår i fjällbjörkskog. Skogen är i hög grad orörd och här finns många naturvärdesträd, död ved och rikligt med skyddsvärda arter.

Slätterlador intill ekoparken

	Information		Riksväg		Naturreservat		Skog		Mark utanför ekoparken
	Utsikt		Allmän väg		Stig		Sankmark/myr		
	Sevärdhet		Enskild sämre väg		Vatten		Öppen mark		

© Lantmäteriet.
Ärende nr
MS2012/03743.

Ekopark Karhuvaara

Allemansrätten – frihet under ansvar!

Allemansrätten är en unik förmån som tillåter att röra oss fritt i skog och mark så länge vi tar hänsyn till växt- och djurlivet och människors hemfrid. Grundregeln är att *inte störa – inte förstöra*. Enligt allemansrätten får du gärna tälta något dygn, plocka svamp och vilda bär men inte fridlysta växter. Ha alltid släckutrustning nära till hands om du ska elda. Tänk på att det ofta är eldningsförbud under sommaren. Allemansrätten gäller även i naturreservat, men kan vara begränsad till det enskilda naturreservatets föreskrifter. Mer information om allemansrätten kan du få av Naturvårdsverket på allemansratten.se

Sveaskog

Sveaskog är Sveriges största skogsägare och säljer timmer, massaved och biobränsle. Dessutom gör Sveaskog markaffärer och utvecklar skogen som plats för jakt, fiske och andra naturupplevelser. Skogen med dess tillgångar är Sveaskogs kärnverksamhet och hållbar utveckling genomsyrar allt som görs. Omsättningen 2012 var 6,3 miljarder kronor och antalet anställda cirka 700.

För mer information:

www.sveaskog.se eller Sveaskogs kundcenter 0771-787 100

SVEASKOG

SVEASKOG

West Studios AB • Text: Modern PR • Foto: framsida (böhål i gammal tall): Maria Nordlund • Övriga fotos: Lars-Göran Ek, Emma Nordlund, Maria Nordlund, Anna Åkerblom, Pixel Factory/Naturfotograferna • Tryckt av Atta 45 Tryckeri AB i augusti 2013

Välkommen till Ekopark Karhuvaara och Sveaskog

Ekopark Karhuvaara i Norrbotten är Sveaskogs näst största ekopark. Det är ett nästintill väglöst område där du kan låta dig omfamnas av den fjällnära vildmarken. På få platser finns så mycket gammal barrskog som här, och så rikligt med höga naturvärden. Skogsklädda berg, med Karhuvaara eller Björnberget i ekoparkens mitt, kuperar landskapet. Vidsträckta myrar myllrar av liv och bjuder på fågelprakt och bär. Sjöar och bäckar glittrar. Upplev vildmarkskänslan under alla årstider. Vandra eller skida, fiska eller pimpla. I Karhuvaara kan tiden också stå helt stilla om du vill.

Sveaskogs ekoparker – för naturen och människan

Sveaskogs ekoparker är stora sammanhängande landskap med höga naturvärden och naturvårdsambitioner. Här arbetar vi för att bevara, återskapa och utveckla höga naturvärden. Minst hälften av den produktiva skogsmarken används för naturvård. Skogsbruk bedrivs i de flesta ekoparker, men anpassas till områdets natur- och kulturvärden. I en ekopark styr ekologiska värden över ekonomiska, och samtidigt sätts skogens betydelse för friluftslivet och människans välbefinnande i centrum.

Sveaskog har beslutat om 36 ekoparker runt om i landet. När en ekopark invigs skriver vi och Skogsstyrelsen ett naturvårdsavtal som säkrar att natur- och kulturvärdena skyddas på lång sikt. Ekopark Karhuvaara invigdes den 21 augusti 2013.

Ekoparken bevarar och förändrar

Naturvårdssatsningen i ekoparken, där även den hänsyn som lämnas i produktionsskogarna är medräknad, omfattar totalt 93,5 procent av skogsmarken. Ekoparkens skötsel sker enligt en plan för att bevara, utveckla och förstärka skogens värden. I vissa avdelningar planeras exempelvis restaurering genom naturvårdsbränning, vilket gynnar tall, lövskogar och många arter som är beroende av brandmiljöer.

Naturvårdssatsningen i Ekopark Karhuvaara		
Naturtyper med höga naturvärden	Utgångsläge 2013	I framtiden
Grannaturskog	42,6 %	43,3 %
Tallnaturskog	8,7 %	9,4 %
Lövrik barnaturskog	37,0 %	38,6 %
Lövnaturskog	0,7 %	0,8 %
Summa skog med höga naturvärden	89,0 %	92,1 %

En väglös fjällnära vildmark

Ekopark Karhuvaara är drygt 20 000 hektar stort och ligger i Gällivare kommun i Norrbotten. Den vidsträckta urskogslika granskogen präglar denna fjällnära vildmark. Genom tiderna har den stått nästan orörd och fri från skogsbruk, vägar och fast bebyggelse. Här finns mycket höga naturvärden, udda och bekanta arter. Det skogsklädda och centralt belägna bergs-

massivet Karhuvaara, eller Björnberget, har gett ekoparken sitt namn och skvallrar om vanliga fyrbenta besökare. Flera bergshöjder och lågfjäll bidrar till det vackert kuperade skogslandskapet. Leipitunturi reser sig 609 meter över havet och tittar upp över trädgränsen. I dalarna brer myrarna ut sig. Ekoparken har många sjöar och vattendrag.

Gammal urskogsliknande barrskog

Skogarna i Karhuvaara är riktigt gamla och det finns gott om intressanta och skyddsvärda arter. Ett typiskt karaktärsdrag för fjällnära skog. Fyra femtedelar av den produktiva skogsmarken är 170 år eller äldre. På sina håll har tallarna fyllt 500 år, granarna 350 år. Skogen har nästan genomgående, till 89 procent, klassats som nyckelbiotoper och naturvärdeslokaler.

Grannaturskogarna dominerar och har träd i olika åldrar, liksom gamla döda träd och fallna lågor på marken. Tallnaturskogen bär spår av flera av skogens naturliga bränder genom tiderna. Elden har varit ett sätt för naturen att livskraftigt förnya sig, där den döda veden har skapat viktiga miljöer för många arter. Lövbrännor är lövskog som vuxit upp efter bränder. De är också vanliga i ekoparken, liksom fjällbjörkskogar. Björken har på många ställen vuxit sig vacker i bukettform.

Hemvist för många växter och djur

En rad olika växter och djur trivs i Karhuvaaras gamla skogar med lång kontinuitet. Lavskrika, spillkråka, kungsörn, lappuggla och lodjur. Alla behöver de stora och sammanhängande barrskogar och lövrika barrskogar. Den sällsynta garnlaven hänger som skägg i granarnas grenverk. Stuplaven och lunglaven föredrar lövträdens stammar. Doften av anis kommer från doftticken, en vedsvamp som växer på gammal sälg.

Spännande vedlevande arter är också taigaskinn, lappticka och ostticka. Många små insektsarter som huserar i ekoparken har gynnats av bränderna. Karhuvaara är även hemvist för björn, älg och järv.

Myllrande våtmarksliv

En tredjedel av ekoparkens yta är våtmarker som ger livsrum för många djur och växter. Delar av myrområdena, såsom Heikkamavuoma i norr, ingår i Europas mest värdefulla naturområden.

Stora sammanhängande öppna myrar omsluter bergen och de gamla skogarna. I nordväst finns Manaluvuoma vars namn betyder underjordisk källa. Myrarna varierar i sin natur och

storlek beroende på naturliga förutsättningar. Strängflarkmyrar och kärr bjuder på ett Eldorado för den fågelintresserade.

Här kan skådas trumpetande tranor, svanar och en mängd olika vadarfåglar såsom storspov, gluttnäppa, grönbena och enkelbeckasin. Om vårarna blir vadarkören högljudd. Vanliga växter på våtmarkerna är olika vitmossor, starr, sileshår och vattenklöver.

Myrslätter förr och nu

I generationer gav myrslättern på Heikkamavuoma rikligt med vinterfoder för hästar och kor. Fräken, vass och vattenklöver slogs med lie, räfsades och torkades på hässjor. Sen lades det in i timrade lador på myren. Ett slitsamt arbete som engagerade många i veckor. Det var bra näring i slätterhöet och för att öka skördarna dämde myren. Dammängen reglerades noga.

Än idag slås några av myrarna intill ekoparken, men mest för naturvårdsändamål, och gamla slätterlador står där som fina kulturminnen.

Myrslättern i området var ett viktigt inslag i djurhållningen ända fram till 50-talet. Sjösystemet Vuoskonjänkke i ekoparkens sydvästra del reglerades för myrslätter. Ibland var myrarna även betesmarker och för att få bättre beten kunde markerna eldas.

Många vattendrag

Spiegelblanka sjöar och porlande vatten bidrar till vildmarkens liv och tjusning. Ekoparken är rik på sjöar och vattendrag och är populär bland sportfiskare som finner sina oaser här.

Mellan bergen Mettä och Rova Heikkamavaara ringlar Valtiojoki, ett biflöde från Kalixälven, och rinner vidare ner på de stora myrarna Saittavuoma och Raattisenvuoma. Numera kan havsöringen leka i bäcken Hartijoki innan den simmar nedströms ut i Ängesån och Kalixälven. Detta tack vare Nilivaara Sportfiskeklubbs lyckade fiskevårdsprojekt där fiskens naturliga lek- och livsrum har återställts i den gamla flottleden.

Samiska kulturminnen

Gamla barktäkter syns på flera ställen i ekoparken och visas som blottad ved på tallstammen, i brösthöjd eller lägre.

I äldre samisk matkultur var rostad eller torkad innerbark vanlig. Barken användes i bröd, soppor och för andra ändamål. Barktäkterna kan vara flera hundra år gamla och kan dateras genom borrhov i trädet.

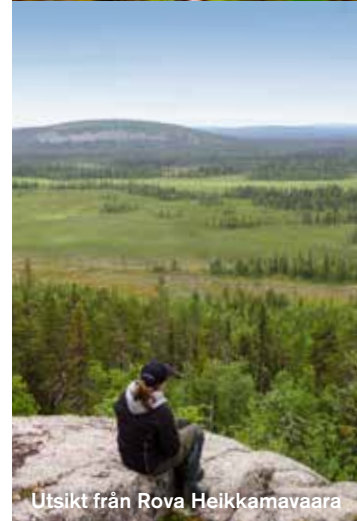
Markerna i Karhuvaara har sedan lång tid tillbaka använts som renbetesland av Girjas sameby, som än idag har många renar på vinterbeten här.

Sileshår

Sjö

Utsikt från Rova Heikkamavaara

Lappugglor

Lodjur

Tall i vinterskrud